

บันทึกการตรวจม้ เป็นโรคเสียดและได้เลื่อนลงอุ้งอ้นทะ (INGUINAL HERNIA)

โดย

พ. พรส่งเคราะห์

เมื่อ ๑๒ ก.ค. ๕๓ เวลาเที่ยงเศษ คุณ
ฉุย หวังฉายา (เทรนเนอร์ประจำคอกของ
คุณวิลาศ โอสตานนท์) ได้ให้เด็กมาตาม
ข้าพเจ้าไปตรวจอาการม้ “วีระพันธ์” (ม้
วีระพันธ์ เป็นมาผู้ผูกกลมสมชั้น ๑ ซึ่งใหญ่
ขนาดม้เทศ แข็งแรงและเมเท่าจมาก
เคยวิ่งชนะม้เทศมาแล้วถึง ๒ ครั้ง) เมื่อ
ไปถึงข้าพเจ้าสอบถามเด็กได้ความว่า ม้
วีระพันธ์ กว่าจะมีอาการเสียดอยู่ คือ ภาย
หลังจากการนำไปซ้อม แต่เพียงเล็กน้อยใน
ตอนเช้าแล้ว น้้าม้มกลับมาถึงที่พักเมื่อ
ประมาณ ๐๗.๐๐ น.เศษ และให้ม้พัก
เหนื่อยพอสมควรแล้ว คนเลี้ยงก็ให้น้ากิน
อันเป็นที่ประจำทุกครั้งที่เคยปฏิบัติมา หลัง
จากให้น้ากินไม่นานน้ก ม้ก็ได้เริ่มแสดง
อาการเสียดท้องขึ้นทันที คือ เขาเท้าตะกอย
พ่นและลคตัวลงนอนคนเลี้ยงไม่ยอมให้นอน
และให้ยาแก้เสียด ซึ่ง มีประจำคอกให้กิน
แล้วจึงกินประมาณ ๑ ชม. อาการเสียดก็

หายไป จึงนำม้มกลับเข้าคอก ในไม่ช้า
ม้มก็มีอาการเสียดขึ้นอีก คนเลี้ยงจึงนำ
ออกไปวิ่งกินอีก เป็นเวลานาน อาการเสียด
ก็ไม่ทุเลา คุณฉุยจึงให้คนมาตามข้าพเจ้า
เมื่อ ๑๒.๐๐ น.เศษ จากปากคำของคน
ที่มาตามพอจะสรุปได้ว่า ม้เป็นโรคเสียด
ชนิดล้ได้เป็นตะคิว (Spasmodic colic)
เนื่องจากการให้กิน น้าภายหลัง การ ออก
กำลังมาใหม่ ๆ ม้ยังไม่หายเหนื่อยค้.

เมื่อข้าพเจ้าไปถึงคอกม้มที่ชอยหลังสวน
เป็นเวลา ๑๓.๐๐ น.แล้ว อาการของม้ม
ช่วยที่ปรากฏเมื่อข้าพเจ้าไปถึง คือ สัตว์
แสดงกิริยาเจ็บปวดอย่างรุนแรงกินรน เตะ
ซ้ายเตะขวาตลอดเวลา เห่งออออกท่วมตัว
กระวนกระวายตื่นเค้น ออหนักมีสงกว่า
ปรกติเล็กน้อย (39.0 c.) ใช้เท้าตะกอยพ่น
ไม่หยุด เหลือวคทท้องบ่่อยๆ ทำท่าจะนอน
แต่คนเลี้ยงคู้ไว้ไม่ยอมให้นอน กระวนกระ-
วายมาก บางทีทำท่าคล้ายจะถ่ายขี้ส้ลวระ

แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ คืนนอนอย่างรุนแรง
 อันทะใน ขณะนี้ ยัง ปกติ แต่ข้าพเจ้า
 ไม่ได้คิดว่ากว่าในขณะนั้น อันทะได้ แข็งขึ้น
 ผิดปกติ หรือไม่ เพราะไม่คิดใจ สงสัย
 สวาปไม่พอง เคาะไม่มีเสียงดังผิดปกติ
 อาการที่เห็นประกอขกับคำบอกเล่า ทำให้
 แน่ใจว่ามาตัวนั้นเป็นโรคเลือด ชนิดดำไส้เย็น
 ตะคิวอย่างแน่นนอน ข้าพเจ้าจึงสูบลมเอา
 อูจาระออก ให้พุ่งเดินแล้วให้กินยาแก้โรค
 เลือดตามอาการ เมื่อพุ่งอยู่ประมาณครึ่ง
 ชั่วโมง เหนือท้อออกโทรมภายในตอนแรก
 ค่อยๆแห้งหายไป จนตัวแห้งเป็นปกติ
 สัตว์ป่วยลดความกระวน กระวายลงไปยัง
 ข้าพเจ้าจึงให้อากลับเข้าคอกและปล่อยตาม
 สบาย ก็แสดงว่ายังไม่หายอาการเลือด
 จึงให้คนเลี้ยงเอาออกไปพุ่งเดินอีกพักใหญ่
 แล้วเอากลับเข้าคอกใหม่ อาการตะขวา
 ซ้าย ตะกุกพ่น และเหลียวมอง ท้องบ่อๆ
 หายไป แต่ทำท่าจะนอนอยู่รำไป จึงให้
 คนเลี้ยงนำออกไปพุ่งอีกพักใหญ่ แล้วให้
 หยกก็ทำท่าจะนอนอีก ข้าพเจ้าจึงให้ยา
 แก้เลือดกินอีกครั้งแล้วพุ่งใหม่ ในระหว่างนี้
 อาการเลือด และกระวนกระวายหายไปหมด
 แล้ว คงอยู่แต่หยุกไม่ได้ ถ้าหยุกเป็น
 ทรุกตัวลงนอน จึงต้องรุ่งกันเรื่อยไปโดย
 ให้เดินช้าๆ ไม่ยอมให้นอน ได้เพราะเกรง

ว่าถ้าไส้ระพันกัน ทำให้ยากต่อการรักษา
 ภายหลัง.

จนกระทั่ง ๑๕.๐๐ น. ข้าพเจ้าเห็นว่า
 รุ่งมาเป็นเวลานานพอควรแล้วจึงให้นากลับ
 เข้าคอกปล่อยตามสบาย สัตว์ป่วยก็
 ล้มตัวลงนอนและเหลียวดูที่ท้องคราวอีก ๆ
 แต่ไม่มีอาการคืนวน นอกจากหงายตัว
 เด็กน้อยในบางครั้ง ในขณะที่มันนอนพัก
 อยู่ นั้น คนเลี้ยงบอกว่าในระหว่างที่รุ่งนั้น
 มาหยุกทำท่าจะถ่ายขี้สวาระหลายครั้ง แต่
 ถ่ายไม่ออกสักครั้งเดียว และในขณะที่รุ่ง
 เพื่อถ่ายขี้สวาระนี้ ทำให้ลูกอันทะแข็งไป
 ข้างหนึ่งด้วย ข้าพเจ้าจึงให้คนเลี้ยง ทำ
 เสียงซึกๆ อันเป็นสัญญาณให้มาถ่ายขี้สวาระ
 ดังที่เคยปฏิบัติอยู่ทุกวัน สัตว์ป่วยได้ลุก
 ขึ้นและต่างขาทำท่าจะถ่ายขี้สวาระทันที แต่
 ไม่มีน้ำขี้สวาระไหลออกมา และในขณะที่
 เบ่งขี้สวาระนั้นแลเห็นลูกอันทะซ้ายโตกว่า
 ข้างขวาเล็กน้อย ข้าพเจ้าเข้าใจว่ามันซึก
 ขี้สวาระ จึงใช้คัทเตอร์สวนเพื่อให้อถ่าย
 ขี้สวาระ ก็ไม่มีน้ำขี้สวาระออก หรือมีร่อง
 รอย แสดงว่า มันขี้สวาระขังอยู่ในกะเพาะ
 ขี้สวาระแต่ประการใด แต่เพื่อให้สันสงสัย
 ข้าพเจ้าได้ใช้ Aminophylline A & H ขนาด
 ๒ ซี.ซี. ๓ หลอด ผิด เข้ามัทกล้อม เพื่อช่วย
 ขับขี้สวาระด้วย แต่ไม่ปรากฏการณอย่าง

ไคเกิดขึ้น ในระหว่างนี้สัตว์ช่วยมิอาการ
 คราง เป็นครั้งคราว เหลือดมของกตของ
 บ่อยๆ และหงายหลังกลับไปกล้มมาบ่อย
 ครั้งเข้า ข้าพเจ้าคิดว่าอาการเสียดยังไม่
 หายขาด และเกรงว่าถ้าปล่อยให้ออนคืน
 ไปมานานๆ อาจเป็นเหตุให้ลำไส้พันกันไค
 จึงให้คนเลี้ยงจง ออกเดินอีกพักหนึ่งให้กิน
 ยาแก้เสียดแล้วนำกล้มเข้าคอก ในคราว
 พอสัตว์ช่วยล้มตัวลงนอน ข้าพเจ้ายังเฉย
 ฉายไฟไปจากอัมตะเข้า คราวนี้เห็นว่าอัม-
 ตะข้างซ้ายที่เห็นไคกว่าข้างขวาเล็กน้อยเมื่อ
 ลึกครุนน ไคออกมาอีกจนเห็นไคชัด และ
 เห็นลูกอัมตะแขวนอยู่ข้างบน ส่วนที่ไค
 กว้างนี้เป็นถุงย่อยลงมาข้างล่าง ข้าพเจ้า
 จึงใช้มือคลำก็จึงพบว่า ไส้ใหญ่ไคเลื้อน
 ลงมาในถุงอัมตะ แต่กว่าจะคลำรู้ว่าเป็น
 ไส้เลื้อนลงอัมตะมากก็เถาะข้าพเจ้ากระเด็นไป
 หลายครั้ง คือพอจับลูกอัมตะเป็นเถาะทันที
 ทุงๆ ที่กำลังนอนอยู่อย่างนั้น.

เมื่อพบว่าม้าเป็น ไส้เลื้อนลงถุงอัมตะ
 จึงสันนิษฐานไคว่า อาการเสียดที่ปรากฏ
 มาแต่ต้นเป็น ปฏิกริยาของ ไส้เลื้อนนั้นเอง
 เพราะ ความเจ็บปวด เนื่องจาก ไส้ ใหญ่พัน
 ผ่าน Inguinal ring มาจึงแสดงอาการเช่น
 เกียวกับเป็นเสียดคตออกมา เนื่องจากวัโรค
 นี้ไม่ค่อยมีปรากฏในม้า และโคยะเพราะ

ม้าเป็นไคยากมาก ข้าพเจ้าและเจ้าของม้า
 จึงมิไคสงสัยมาแต่ต้น เมื่อทรายแน่แล้ว
 ว่า อาการเสียดนั้น เป็นผล เนื่องมาจากไค
 เลื้อนนั้นเอง มิใช่ อาการ ของโรคลีบก
 ตามปรกติ ทำให้ต้องเปลี่ยนวิธีการรักษา
 ใหม่ ชั้นแรก ร.อ. ศุภชัย คุ้มไพโรจน์ ให้
 ความเห็นว่าต้อง วางยาสลบ แล้วทำการผ่า
 ตัดเย็บ Inguinal ring อันเป็นวิธีการรักษา
 ที่ไคผลแน่นอนที่สุด แต่ซัดของ ด้วยซาก
 ยาที่จะทำให้ม้าสลบไค ยาชนิดนี้ทาง รพ.
 สัตว์ไม่มีไคเลย ประกอบเป็น เวลากลาง
 คืนด้วยจึงไม่ทราบว่า จะไปหาจากที่ไค จึง
 ตกดงใช้ Morphine ขนาด 0.3-0.6 gm.
 ฉีดเพื่อระงับความเจ็บปวดไว้ก่อน แล้วจึง
 ใช้มือค่อยๆ พันไส้ ที่เลื้อนลงมาให้กลับขึ้น
 ไปที่เดิม แล้วใช้สิ่งหนึ่งสิ่งใดรัดพอประทุ้ง
 ไว้สัก คืนหนึ่ง ก่อน ที่่อรุง ขึ้นจึง ค่อยคิด
 ขยับขยายแก้ไขกันต่อไปให้เขารป แต่ใน
 ขณะนั้นไม่มี Morphine ใช้เลย แม้แต่เกรน
 เดียว จึงใช้รดยนตร์ออกกระเวนตามร้าน
 ขายยาต่างๆ หลายแห่งก็ไม่ไคหรือที่พอมี
 ก็ไม่ยอมขายให้ ผลที่สุดมาไคที่ ร.ส.อ.
 จรูญขนาด 0.02 gm. ไป๓ หลอด เนื่องจาก
 ขนาดของ Morphine ที่ไคมาน้อยไป จึง
 ไม่สามารถระงับความเจ็บปวดและการคันรน
 ของม้าให้ทุเลาลงไปไค จึงเปลี่ยนวิธีการฉ

ใหม่ ให้คนเลี้ยง ๖-๗ คนช่วยกันมัดขา
 ม้าทั้ง ๔ รวมกันให้แน่น และจับบังคั้วไว้ไม่ให้
 ใ้คนไ้ แต่ม้ากำลังเจ็บสุดซึกจึงคนสูก
 แรงไม่ยอมให้ คนเลี้ยง จับขา มัดบังคั้วไ้
 ไ้เศสขกับคนเลี้ยง กระจกกระจ่าย ไม่มี
 ไ้ใครเข้าคิคสัดคนทั้ง ๆ ที่ กำลัง นอน อยู่ นั้น
 บางคน ถูกเตะ ขาไปแข่งไป คิวแตกฝาคอก
 หลุดเป็นแผ่น ๆ ภายหลังจากการพยายาม
 ุ้ที่จะ บังคั้วให้ สักว่นึง ด้วย การ ผกมคัง ๒
 ครั้งแล้วก็ยังไม่สำเร็จ ข้าพเจ้าเลยทอด
 อาลัย ไ้แต่ค้อยให้ Camphor in oil ทุก ๆ
 ๒ ชม. เพื่อชกำลังเท่านั้นเอง ในที่สุม้า
 ก็ขาดใจตาย เนื่องด้วย ทนความเจ็บปวดไ้ไม่
 ไ้ไหวเมื่อ เวลา ๐๖.๓๐ น. ึ่ง เพราะ เมื่อ
 ไ้ไม่สามารถ บังคั้ว ม้าให้ไ้ไ้ไ้เพราะ ม้าคน
 เตะขวา เตะ ซ้าย ตลอด เวลาไ้ไม่มี เวลา หยุค
 ประเด็ยवलกซนเคินวนเคะ ประเด็ยवलงนอน
 คน และเตะ ก็ยังทำให้ ไ้เลื่อน ๆ ลงมามาก
 เข้าทุกที ๆ จน ถึง อีตนะ ไ้โต ขนาด ลูก
 มะพร้าว ขนาด เล็ก และ ขวม เปล่ง แทย จะ
 ระเบิด สักว่ช่วยร้อง ครวงตลอดเวลาจน
 ซากใจตาย.

ก่อนเวลาที่มาจะซากใจตาย ประมาณ ๓
 ชม. มีอาการแทรกอย่างหนึ่งซึ่งก่อให้
 เกิดความ สันเทห้อยมาก จนเมื่อ ผ่าคัพ
 ออกตรวจ จึงเข้าใจ ตลอด คอ ภายหลัง ที่

ม้ามืด ๆ นอน ๆ ขึ้นไป มา และเตะ อยู่ตลอด
 เวลา อันเห็นเหตุ ช่วย ให้ ไ้เลื่อน ๆ ลงสู่
 อีตนะข้างซ้ายมากเข้าทุกทีจนขวมโต แทย
 ว่าหนึ่งจะปริแล้วนั้น ถึง อีตนะอีกข้างหนึ่ง
 ก็ค้อย ๆ ขวมโตขึ้นเช่นกันด้วย และโตขึ้น
 อย่างรวดเร็วจนในที่สุดไ้ไม่ถึงครึ่ง ชม. ก็ไ้
 เท่ากับถึง อีตนะข้างซ้าย พรอมกันนั้นลงคค
 และ บริเวณ หน้าท้องก็ขวมตามไปด้วยเช่น
 กัน ถึงคั้นนั้นขวม แทยจะปริ และห้อยย้อย
 ลงมา อาการขวม ที่เกิดขึ้นแก่ถึง อีตนะ
 ข้างขวา และลงคคตลอดจนถึงหน้าท้อง
 ครึ่ง หลัง น เป็น ลักษณะ อาการ ขวม ชนิด
 Oedema อย่างซึกแจ้ง.

เมื่อผ่าคัพตรวจปรากฏว่า ถึง อีตนะข้าง
 ซ้ายซึ่งเห็นอาการของ ไ้เลื่อนมาแต่แรกนั้น
 มี ไ้ใหญ่ เลื่อนลงมาอยู่เต็มถึง ที่ขวมขยาย
 จนโตและแตกมีน้ำอยู่เต็มถึง อีตนะ ส่วน
 ข้างที่ขวมที่หลังและขวมอย่าง รวดเร็ว ก็
 ปรากฏว่าเกิดถุงน้ำขึ้น ภายไ้ลูก อีตนะลง
 มา ตลอดจนบริเวณ หน้าท้องและลงคค
 ปรากฏว่าไ้เต็มไปทั่วจนน้ำซึมซิง อยู่ตามพังผืด
 ไ้หนึ่ง.

นอกจาก นั้นข้าพเจ้า ไ้ตรวจ โสหิก
 ตลอดเวลาจนถึงเมื่อตายแล้ว แต่ไม่พบ
 เซืออะไรอย่างไ้เลย.